

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය

පරිසර අමාත්‍යාංශය

“සොබාදම් පියස”, රොබට් ගුණවර්ධන මාවත,
බත්තරමුල්ල.

අන්තර්ගතය

1.	ප්‍රතිපත්ති නාමය.....	3
2.	බලාත්මක දිනය.....	3
3.	හැඳින්වීම	3
	3.1 පසුබිම.....	3
	3.2 අවශ්‍යතාව.....	5
	3.3 අරමුණු සහ සංදර්භය.....	7
	3.4 නාර්තකය	7
4.	දැක්ම	8
5.	මෙහෙවර	8
6.	ප්‍රතිපත්ති මූලධර්ම	9
7.	ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන.....	10
8.	ප්‍රතිපත්ති අරමුණු	13
9.	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම	15
	9.1 උපාය මාර්ග	15
10.	යෝග්‍යභාවය සහ විෂය පථය	27
	10.1 වගකීම සහ අධිකාරිය	27
	10.2 අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම	28
	පරිභාෂිත වදන් මාලාව.....	29
	ඇමුණුම 1	32

(1.) ප්‍රතිපත්ති නාමය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය

(2.) බලත්මක දිනය

2024

(3.) හැඳින්වීම

3.1 පසුබිම

ශ්‍රී ලංකාව හු විද්‍යාත්මකව බොහෝ වසර ගණනක් ආසියානු මහද්වීපයෙන් වෙන් වී හුදකලාව සිටි දේශයකි. එලෙසම සංකීර්ණ හු විෂමතාවයක් පෙන්වන දූපතකි. මෙම සංකීර්ණතා සමඟ බද්ධ වන විවිධ ප්‍රදේශවල දැකගත හැකි දේශගුණික විෂමතාවයන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ විශ්මිත ජෛවගෝලීය තත්වයක් සහ ඉතා සුවිශේෂී ජෛවවිවිධත්වයක් ඇති කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ අනෙකුත් රටවලට සාපේක්ෂව ඒකදේශික සත්ත්ව සහ ශාක ව්‍යාප්තියක් පෙන්වනු ලැබේ. සමහර ශාක ගණයන් පවා ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේණික වන අතර (MoMD&E, 2019), මෙම ලක්ෂණය ආසන්නතම ඉන්දියානු අර්ධද්වීපයෙන් අප වෙන් කර පෙන්වන සුවිශේෂී ලක්ෂණයකි.

ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළත් වූ හු තැටිය ප්ලාවිතයේදී විවිධ මහද්වීප සහ අර්ධද්වීප සමඟ සම්බන්ධ වීම හරහා ජීවීන්ට සම්මිශ්‍රවීමට අවස්ථා සලසා, ඉහළ ජීවී විවිධත්වයක් ඇති කර ඇත. එලෙසම මෙම හු තැටිය වරින් වර වෙන් වී හුදකලා වීම නිසා ඒකදේශීය විශේෂ බිහිවීමට අවස්ථාව සලසා දී තිබේ (Perera and Fernando, 2024).

වසර මිලියන 132 - 120 පමණ ඉහත ක්‍රිටේශියානු යුගයේදී ඉන්දියානු හු තැටිය ගොන්ඩවානා මව් හු තැටියෙන් වෙන් විය. එලෙස වෙන්වීමෙන් අනතුරුව ක්‍රමයෙන් උතුරට ප්ලාවිත වූ ඉන්දියානු හු තැටිය, මීට වසර මිලියන 50කට පෙර ආසියානු මහද්වීපය සහිත හු තැටිය සමඟ ගැටී බද්ධ විය. මීට වසර මිලියන 20කට පෙර මයෝසීන යුගයේදී ශ්‍රී ලංකාව ආසියානු මහද්වීපයෙන් විසන්ධි වී දූපතක් බවට පත්විය. එනමුදු ප්ලියෝස්ටසීන අවධියේදී මුහුදු මට්ටමේ සිදුවූ උච්ඡාවචනයන් නිසා වරින් වර ශ්‍රී ලංකාව නැවත නැවතත් ආසියානු මහද්වීපය සමඟ එක් වූ අතර, එම අවස්ථාවලදී අඩු මුහුදු මට්ටම් සහිත වකවානුවල ජීවීන් පර්යාපනය වීම සිදුවිය. එනමුදු භෞලොසීන යුගය ආරම්භවීමට ප්‍රථම නිශ්චිත

වශයෙන්ම දූපතක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව විසන්ධි විය (Perera and Fernando, 2024). විශේෂයෙන්ම දිවයිනෙහි නිරිත දිග ප්‍රදේශයේ ප්‍රචාරණය වී ඇති නිවර්තන සදා හරිත වැසි වනාන්තර වසර මිලියන 20ක් පුරාවට ඉන්දියාවේ බටහිර ගාටිස්හි සමාන වැසි වනාන්තරවලින් වෙන් වී පැවතීම හේතුවෙන් ඉහළ ඒක දේශීය විශේෂ විවිධත්වයක් ඇති කිරීමට ඉවහල් වී ඇත. ඉන්දියානු - මලයානු ජෛව ගෝලයේ නැගෙනහිර ආසියානු කලාපයේ බෝර්නියෝ - සුමාත්‍රා වැනි ප්‍රදේශවලත් මෙම මහද්වීපය තුළත් දක්නට ලැබෙන පුළුල් විශේෂ විවිධත්වය (McArthur and Wilson, 2001) ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට නොලැබුණ ද කුඩා දූපතක් ලෙස දක්වන ජෛවවිවිධත්වය උච්ච තත්ත්වයේ පවතී. විවිධ මිනුම් මාර්ගයෙන් පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට මෙලෙස සහභූ ගණනාවක් තිස්සේ සිදු වූ විශේෂණය සහ පරිණාමය ඔස්සේ නිරිත දිග වැසි වනාන්තර සහ මධ්‍යම කඳුකර වනාන්තර අතර පෙන්වන ජෛවවිවිධත්වයේ අගය ඉහළ වේ (Conservation International, 2018).

මෙවැනි ගෝලීය පිළිගැනීමක් ලැබෙනුයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ඉතා සීමිත තොරතුරු ඇති අවස්ථාවක වීම විශේෂ කරුණකි. මෙයට හේතුව වනුයේ වැඩිමහත් අධ්‍යයන සිදුව ඇත්තේ භෞමික විශේෂ සහ ආකර්ෂණීය විශේෂ ගැන වන නිසාවෙනි. පහත දක්වා ඇත්තේ දැනට ප්‍රමාණික දැනුමෙහි සංකීර්ණයකි. 2020 වසරෙහි පළ කරන ලද රතු දත්ත වාර්තාවට අනුව ශ්‍රී ලංකාවට දේශීය හෝ හඳුන්වා දුන් සපුෂ්ප ශාක 3087 ක් (863 ක් ඒක දේශීය වේ) ඇත. එලෙසම පරිසර අමාත්‍යාංශයේ 2019 වසරේ ජෛවවිවිධත්ව සම්මුතියට ඉදිරිපත් කරන ලද 6වන ජාතික වාර්තාව සමග ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද “ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වයේ පැතිකඩ”ට අනුව සමුද්‍රික සහ භෞමික ක්ෂීරපායින් 140 ක් (19 ක් ඒකදේශීය වේ), පක්ෂීන් 510 ක් (33 ක් ඒකදේශීය වේ), සමුද්‍රික සහ භෞමික උරගයින් 220 ක් (135 ක් ඒකදේශීය වේ), උභය ජීවින් 119 ක් (106 ක් ඒකදේශීය වේ) කරදිය, කිවුල් දිය සහ මිරිදිය මත්ස්‍යයන් 1154 ක් (61 ක් ඒකදේශීය මිරිදිය මත්ස්‍යයන් වේ). ගොළුබෙල්ලන් 253 ක් (205 ක් ඒකදේශීය වේ), සමනලන් 248 ක් (31 ක් ඒකදේශීය වේ), බත් කුරන් හා ඉරටු කුරන් 130 ක් (78 ක් ඒකදේශීය වේ), ගෝනුස්සන් 19 ක් (14 ක් ඒකදේශීය වේ), මකුළුවන් 563 ක් (275 ක් ඒකදේශීය වේ), වේයන් 72 ක් (18 ක් ඒකදේශීය වේ), කුහුඹුවන් 229 ක් (33 ක් ඒකදේශීය වේ), කුඩින්තන් 103 ක් මී මැස්සන් 159 ක් (22 ක් ඒකදේශීය වේ), හැකරැල්ලන් 103 ක් (82 ක් ඒකදේශීය වේ) සහ කරදිය සහ මිරිදිය කකුළුවන් 420 ක් (50 ක් ඒකදේශීය වේ), වාර්තා වී ඇත. එලෙසම සමහර විශේෂ වල සංකීර්ණ උපවිශේෂයන් පරිණාමය වී ඇති අතර එයට නිදසුනක් ලෙස උනහපුළුවන්ගේ උපවිශේෂ 5න් වැදුරන් සහ රිලවුන්ගේ වාර්තා වී ඇති උපවිශේෂ 12න් සඳහන් කළ හැකිය (MoMD&E, 2019).

එනමුදු ජෛවවිවිධත්වය රඳාපවතින පරිසර පද්ධතීන් තුළට විවිධ ආකාරයේ නිරන්තරයෙන් සිදුවන සාමාන්‍යමඟ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ජෛවවිවිධත්වයන්, පරිසර පද්ධතීන් හායනයට පත්වෙමින් පවතී. 2019 වර්ෂයේදී ජෛවවිවිධත්ව සම්මුතියකට ඉදිරිපත් කරන ලද 6 වන ජාතික වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද “ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වයේ පැතිකඩ”ට අනුව ජෛව විවිධත්වය හායනයට පත් කරන ප්‍රමුඛ සාධක 7 ක් හඳුනාගෙන ඇත (MoMD&E, 2019). ගංගා ද්‍රෝණීන් වල

ස්වභාවික ජල වහනය වෙනස් කරමින් ගංගා හැරවීම, වාසස්ථාන බණ්ඩනය, පරිසර පද්ධතීන්ගේ භෞත - රසායන තත්ත්වයන් වෙනස් කිරීම, කාබනික සහ අකාබනික දූෂක, ජෛවසම්පත් අධිභාවිතය, ආක්‍රමණශීලී විශේෂ ව්‍යාප්තිය සහ දේශගුණික විපර්යාස මෙම තර්ජන වේ. විවිධ රාජධානි සමයන්හි සිට යටත් විජිත යුගයෙහි තිවු වී අද දක්වා, තෙත් කලාපයේ සහ වියළි කලාපයේ සිදුව ඇති මානව බලපෑම් නිසා ස්වභාවික පරිසර පද්ධති සහ එහි ජෛවවිවිධත්වයෙහි ගුණාත්මක බව ක්‍රමයෙන් අහිමි වෙමින් පවතී.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හැටහන යටා තත්ත්වයට පත් කළ නොහැකි සීමාවට ආසන්නතාවයට ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය අද අවනිර්ණය වී ඇත. එලෙසම ශ්‍රී ලංකාවට ඒකදේශීය සුවිශේෂී ජෛවවිවිධත්වය වඳ වීමේ තර්ජනයට මුහුණ දී සිටී. උදාහරණ ලෙස 2020 වර්ෂයේදී ශාක පිළිබඳ සකසන ලද රතු දත්ත වාර්තාවලට අනුව ඇගයීමට ලක් කළ සපුෂ්ප ශාකවලින් 48.4% ක් වඳවීමේ තර්ජනයට මුහුණ පා ඇත. මෙයට විවෘත බීජ ශාක මෙන්ම 59.1% ක සංවෘත බීජ ශාකද ඇතුළත් වේ (MoE & DNBD, 2020). මෙම තත්ත්වයම සත්ත්ව ප්‍රජාව පෙන්වන අතර ක්ෂීරපායීන්ගෙන් 55.8% (MoE, 2012) පක්ෂීන්ගෙන් 33.2% (MoE, 2012) සහ උරගයින්ගෙන් 50.7% (MoE, 2012) වඳවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇත. එලෙසම ගෝලීයව ජෛවවිවිධත්වය උණුසුම් ස්ථාන 36න් එකක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවද නම්කර තිබීම මෙම තත්ත්වයෙහි ඇති තීරණාත්මක සහ බරපතල බව පෙන්නුම් කරයි. එබැවින් අප්‍රමාදව සහ ඥානාන්විත ලෙස ජෛවවිවිධත්වය කෙරෙහි ඇති යොමුව ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතුවේ. ශක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති මත රැඳුණු කාලෝචිත සහ සැලකිය යුතු සංරක්ෂණ ප්‍රයත්න මෙන්ම ඥානාන්විත භාවිතය අප්‍රමාදව හඳුන්වාදීම සිදුකළ යුතුය.

ස්වභාවික පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය, නිරසාර භාවිතය සහ ප්‍රතිස්ථාපනයට කැප වූ ක්‍රමවේද මගින් අද්විතීය ජෛවවිවිධත්වය හා බැඳුණ උරුමයන් මෙන්ම ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය අනාගත පරම්පරාවන් වෙනුවෙන් ආරක්ෂා කර ගත හැකි වේ. එමගින් ජනතාවගේ සමෘද්ධිය මෙන්ම ජෛවවිවිධත්වයෙන් උසස් දේශයක් ලෙස අප ලබා ඇති කීර්තියද රැක ගැනීම සහතික කළ හැකි වේ.

3.2 අවශ්‍යතාවය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්ව විභවය ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික ප්‍රතිලාභ රැසක් පිළිබිඹු කරයි. ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය සියලු ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සහ මානව යහපැවැත්ම තහවුරු කරයි. එය ශ්‍රී ලංකාවේ වැදගත්ම සම්පතයි. වර්තමානය දක්වා අපගේ සමෘද්ධිය ස්ථාවර කර ඇත්තේ ජෛවවිවිධත්වයන් පරිසර විවිධත්වයන් හා බැඳුණු සේවාවන් වේ. ජාතියක් ලෙස ආහාර හා පෝෂණ සුරක්ෂිතතාවය, ජල සුරක්ෂිතතාවය, බලශක්ති සුරක්ෂිතතාව, මූල්‍යමය සහ සාමාජික සුරක්ෂිතතාවය මෙන්ම සංස්කෘතික සහ ආධ්‍යාත්මික සුරක්ෂිතතාවය වින්දනය කිරීමට හැකි වී ඇත්තේ එබැවිනි.

කෘෂි කට්ඨානනය වන සහ ජලජ නිෂ්පාදන, ස්ථාවර ජල වක්‍රීකරණය, සාරවත් පස, ප්‍රශස්ත කාලගුණය ඇතුළු බොහෝ පාරිසරික සේවාවන් ජෛවවිවිධත්වය සංරක්ෂණය මත රඳා පවතී.

ආහාර නිෂ්පාදනයේ විවිධ පැතිකඩ වන විශේෂ විවිධත්වය, පරාගණය, පළිබෝධ සහ රෝග පාලනය, වර්ධනයට අවශ්‍ය වන පෝෂක සැපයුම හා ජාන විවිධත්වය, ජෛවවිවිධත්වය මත රඳා පවතී.

ඖෂධීය ශාක සහ ඖෂධ නිෂ්පාදනය යන අංග දෙකම ජෛවවිවිධත්වය මත රඳා පවතින අතර සංචාරක ව්‍යාපාරය විශේෂ විවිධත්වය සහ පරිසර පද්ධති වල සෞඛ්‍ය සම්පන්න බව සමඟ ඒකාබද්ධ වී ඇත. එලෙසම ජෛවවිවිධත්වය සහ සමාජීය යන පැවැත්ම අතර ගැඹුරු සම්බන්ධතාවයක් ඇත. ආහාර, ඖෂධ සහ සංස්කෘතික භාවිතයන් සඳහා ජෛවවිවිධත්වය භාවිතයට ගැනීම ගැන ශ්‍රී ලාංකිකයන් තුළ ඇති සම්ප්‍රදායික දේශීය දැනුම ජෛවවිවිධත්වය හා ඇති සහසම්බන්ධතාවය පිළිබිඹු කරයි. ජෛවවිවිධත්වය, පිරිසිදු ජලය, වාතය සහ සරු පස ඇති කරන අතර ජනතාවගේ සෞඛ්‍යමත් ජීවන තත්ත්ව වලට ප්‍රතිලාභ ලබාදෙමින් සහ රෝග පාලනය කරමින් සමස්ත ජෛව ගෝලයේම සුධර්මය තුලනය කිරීමට දායක වේ.

සංස්කෘතික වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ උරුමය සහ අනන්‍යතාවය ජෛවවිවිධත්වය මත බද්ධ වී ඇත. දිවයිනේ විවිධ පරිසර පද්ධති පරම්පරා ගණනාවක් තිස්සේ කලාව, සාහිත්‍ය, වාරිත වාරිත සහ සම්ප්‍රදායික භාවිතයන් සඳහා ආභාසය ලබා දී ඇත. විශේෂ සහ ඔවුන්ගේ වාසස්ථාන අතර අන්තර් සම්බන්ධතා පිළිබඳ දේශීය දැනුම, සංස්කෘතික සම්මතයන් සහ වටිනාකම් හැඩගස්වා ඇත. මෙම සංස්කෘතික ප්‍රදාය සංරක්ෂණ ප්‍රයත්නයන් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් ජෛවවිවිධත්වයේ නියම වටිනාකම හඳුනාගන්නා ප්‍රවේශයන් පෝෂණය කරනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකා රජය සහ එහි ජනතාව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් බැඳී සිටී. 27 - 14 ව්‍යවස්ථාවෙහි සඳහන් වන්නේ “රජය විසින් ප්‍රජාවගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම, සංරක්ෂණය කිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම” කළ යුතු බවයි. ඒ අනුව පරිසරය සහ ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය කේන්ද්‍ර කර ගත් ජාතික ප්‍රතිපත්ති කිහිපයක් දැනටමත් සකස් කර ඇත.

මෙම ජාතික ප්‍රතිපත්ති මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීමටත් ධරණීය ලෙස භාවිතයට අවශ්‍ය හිතීමය රාමුව, ප්‍රතිසංස්කරණ ආයතන සහ පාර්ශවකරුවන් අතර සහයෝගීතා මෙන්ම උපායමාර්ග හඳුන්වා දී ඇත. ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තිය, ජාතික වනජීවී ප්‍රතිපත්තිය, ජාතික වන ප්‍රතිපත්තිය, සාම්ප්‍රදායික දැනුම සහ භාවිතයන් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ උපායමාර්ග වැනි ප්‍රතිපත්තින් ජෛවවිවිධත්වයේ එක් එක් මාන වෙනුවෙන් සකසා ඇත. එනමුදු ජෛව විවිධත්වයේ සියලු පැතිකඩ හඳුනාගත් සහ පුළුල් ආවරණයක් සහිත ප්‍රතිපත්තියක් සැකසී නොමැති අතර එම ප්‍රතිපත්තිමය දුර්වලතාවය ශ්‍රී ලංකාව තුළ සංරක්ෂණය සහ ධරණීය හා ද්‍රෝණවත්ත ලෙස ජෛවවිවිධත්වය භාවිත කිරීම සඳහා වූ පරිපූර්ණ උපායමාර්ගික ප්‍රවේශයන් ඇති කිරීම වළකාලයි. මෙම

නිසා ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපාය මාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම වැනි ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කර ඇත්තේ ජෛවවිවිධත්වයේ සියලු පැතිකඩයන් ඇතුළත් දැක්මකින් සහ මෙහෙවරකින් තොරවය.

3.3 අරමුණ සහ සන්දර්භය

ජාතික ජෛවවිවිධත්ව ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණ වනුයේ ජෛවවිවිධත්වය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනයක් ලෙස හඳුනාගෙන නිසි අයුරින් තක්සේරු කර, ලබාදිය යුතු ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීම වේ. එමෙන්ම මෙම ප්‍රතිපත්තිය අදාළ වන ජාතික සහ අන්තර්ජාතික එකඟතාවයන්හි ඇති වගකීම් ඉටු කිරීමට මාර්ගය සලසාලයි. ජෛවවිවිධත්වය සංවර්ධනයෙහි මූලිකාංගයක් වේ. එබැවින් එහි අභිමිච්ච, අනාගතයට තර්ජනයකි. සියලුම අවශ්‍යතා ඇතුළත් ජාතික ජෛවවිවිධත්ව ප්‍රතිපත්තියක් තිබීම මගින් නීතිමය රැකවරණය, අදාළ ආයතනික ව්‍යුහය සහ එකමුතුකම, වෙළඳපොළ මෙන්ම ජාතික සහ ජෛව විවිධත්ව සම්මුතියේ අභිප්‍රයායන් ඉටු කර ගත හැකි දැනුමත් කුසලතාවත් සහ එකමුතුකමත් සහිත ජනතාවක් පෙළගැස්විය හැකිය. මීට අමතරව ජෛවවිවිධත්වය සම්බන්ධයෙන් කලාපීය හා ජාත්‍යන්තර සංවාදවලින් සහ තීරණවලින් පැහ නගින සියලුම අවශ්‍යතාවන් වඩා හොඳ ගැලපීමක් සහ සුදානමකින් ග්‍රහණය කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වේ.

3.4 තාර්කිකය

ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික වාර්තාකරණයේ කොටසක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්ව පැතිකඩ (MoMD & E, 2019) සම්පාදනය කිරීමෙන් මතු වූ ප්‍රතිඵල මෙන්ම ජීවී විශේෂ රතු දත්ත ලැයිස්තුගත කිරීම සඳහා සිදු කරන ලද නවතම ඇගයීම් වාර්තා වලින්, පහත කරුණු ඉස්මතු කර දක්වා ඇත.

1. ජෛවවිවිධත්වය හායනයට වගකිවයුතු ප්‍රධානතම සාධකයන් නිසා භෞමික, මිරිදිය, වෙරළබඩ සහ සමුද්‍රීය පරිසර පද්ධතීන්හි අඛණ්ඩව ජෛවවිවිධත්ව පැති කඩ වෙනස් වෙමින් පවතියි.
2. ජෛවවිවිධත්වය සෑම ජන කොටසකම ආර්ථික හා සමාජයීය තත්ත්වය නගා සිටුවීමට හැකි ජාතික වස්තුවක් ලෙස නවමත් ඇගයීමට ලක් වී නොමැත.
3. ජෛවවිවිධත්ව හායනයට හේතු කාරක තර්ජන හඳුනාගෙන විසඳුම් සෙවීමටත්, ජෛව විවිධත්වය භාවිතයෙන් සශ්‍රීක දේශයක් ඇති කිරීමටත් අවශ්‍ය කරන උපාය මාර්ග, දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර වගකීමද ඇතුළත්වනසේ සැකසීම නවමත් සිදුවී නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ජෛවවිවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම, හැනිවි ගිය ජෛවවිවිධත්වය විද්‍යාත්මකව යළි හඳුන්වාදීම, ජෛවවිවිධත්වයෙන් සෘජු හා වක්‍ර ප්‍රතිලාභ සහ සේවාවන් අදාළව, අනාගතයටත් ධරණීය ලෙස ක්‍රමෝපායික ආයෝජන මගින් පවත්වාගෙන යාම සහතික කිරීමට අවශ්‍ය ඉලක්ක සහ මාර්ග තවමත් ඒකාබද්ධව ගොඩනැගී නැත.

ඒ හා සමානව ජෛවවිවිධත්ව භාවිතය හරහා සශ්‍රීකවීමේ ක්‍රමෝපායයන්, සාම්ප්‍රදායික දැනුම, එහි භාවිතය, සහ සාධාරණ ලෙස ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීම වැනි අංශ තවමත් ආයතනගත වී නොමැත. එලෙසම ජෛවවිවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට සහ ඥානාන්විතව භාවිතා කිරීමට ස්වේච්චාවෙන් දායකවන ජනතාවක් පෙලගැස්සීමට අවස්ථා ක්‍රමවේද, ජෛව විවිධත්වයේ විවිධ පැතිකඩවල් පිළිබඳ කැපවූ දත්ත රැස් කරන්නන් මෙන්ම එවැනි කටයුතුවලට දායක වීමට රැවි පුරවැසියන් ඔස්සේ තීරණයන් යාවත්කාලීන වන දත්ත තීරණ ගැනීමට යොමුකිරීමේ ක්‍රමෝපායන් පෙලගැස්සවිය යුතුය.

එමෙන්ම රට තුළ මෙන්ම රටින් පිටත ජෛවවිවිධත්වය සහ එහි ගණු දෙනු පිළිබඳව ගන්නා තීරණ වලදී දායක වීමට අවශ්‍යකරන ආයතනික මෙන්ම නීතිමය රාමුවන් ඒකාබද්ධව නිවැරදි ප්‍රතිපත්තිමය මගපෙන්වීම් සකස් කර නොමැත. එබැවින් ජෛවවිවිධත්වය, පරිසර පද්ධති සේවා, ආයෝජන සහ ඥානාන්විත භාවිතය සඳහා ජාතියේ සුදානම සහතික කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක අවශ්‍යතාවය සියලුම පාර්ශවයන් විසින් අවධාරණය කර ඇත.

4. දැක්ම

ජාතික සහ ගෝලීය ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීම උදෙසා සමෘද්ධිමත් සහ සුඛිත, පරිණාමීය විභවය සහතික, ක්‍රියාකාරී පරිසර පද්ධති සහ ජෛවවිවිධත්වය සම්බන්ධ සුරක්ෂිත ශ්‍රී ලංකාවක්.

5. මෙහෙවර

පහත දැක්වෙන මෙහෙවර ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍යකරන ක්‍රියාකාරී රාමුව සැකසීම ඔස්සේ මෙම ප්‍රතිපත්ති දැක්ම, සාක්ෂාත් කර ගත හැකිය.

ජෛවවිවිධත්වය ඒකාබද්ධ කරන ලද සංවර්ධනය, ධරණීය භාවිතය, පාර්ශ්වකරුවන් අතර සාධාරණාත්මක ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීම සහ වටිනාකම පසක්, සංරක්ෂිත සහ ප්‍රතිජ්‍යාපිත ප්‍රශස්ත පරිසර පද්ධති, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ජෛවවිවිධත්වය දැනුවත් සහ කැප වූ ශ්‍රී ලාංකිකයන් සමගින් කළමනාකරණය.

6. ප්‍රතිපත්ති මූලධර්ම

පෞච්චිච්චිධන්වය සංරක්ෂණය, සහ ධරණීය භාවිතය සහ ප්‍රතිලාභ බෙදාගැනීම පහත සඳහන් මූලධර්ම මත පදනම් වේ.

(1.) පෞච්චිච්චිධන්ව අත්‍යවශ්‍යතාවයේ මූලධර්මය

ජීවය පැවතීමට, පාරිසරික සමතුලිතතාවයට, පරිසරය හා බද්ධ ප්‍රවේණි උරුමයන්ට සහ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවය සඳහා පෞච්චිච්චිධන්වයේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගෙන ඒ සඳහා වැදගත් වන්නාවූ සම්පත් හා හවුල් කාරීත්වය බලමුලු ගැන්වීම සඳහා කැපවීම.

(2.) පෞච්චිච්චිධන්ව අගය පිලිබඳ මූලධර්මය

පෞච්චිච්චිධන්වය මත පදනම් වූ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ, ආර්ථික අභිවෘද්ධිය සියලුම මිනිසුන්ගේ සහ අනිකුත් ජීවීන්ගේ පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍යවන පෞච්චිච්චිධන්වයේ ආවේණික වටිනාකම පිලිබඳව ගරු කිරීම.

(3.) පරිසර පද්ධති වලින් ලබා දෙන අනුග්‍රහය පිලිබඳ මූලධර්මය

පෞච්චිච්චිධන්වයට සහ මිනිසාට අත්‍යවශ්‍යවන සේවා නොකඩවා ලබා දීම සඳහා පරිසර පද්ධති වල ස්වස්ථතාව සහ සමෘද්ධිය යාමනය.

(4.) සංරක්ෂණ මූලධර්මය

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික උරුමයන් ආරක්ෂා කිරීමට සහ පරිසර පද්ධතිවල අඛණ්ඩතාවය, ස්ථාවරත්වය සඳහා පුරා - පෞච්චිච්චිධන්වයද ඇතුළුව පෞච්චිච්චිධන්වය සංරක්ෂණය, ආරක්ෂණය සහ කළමනාකරණය.

(5.) ප්‍රතිලාභ සමච බෙදීම සහ ඥානවන්ත භාවිතය පිලිබඳ මූලධර්මය

සැමට සාධාරණ ප්‍රතිලාභ ලැබෙන සේ වගකීමෙන් යුතුව පෞච්චිච්චිධන්ව භාවිතය සඳහා සංරක්ෂණය හා සබැඳි ධරණීය මානව ක්‍රියාකාරකම්.

(6.) දැනුම සහ කුසලතා උත්පාදනය සහ සන්නිවේදන මූලධර්මය

කාලීන සන්නිවේදනය, දත්ත හුවමාරුව සහ දත්ත ප්‍රවේශය හරහා ගොඩබිම, ජලජ, වෙරළබඩ සහ සාගර ප්‍රදේශවල ශාක සහ සත්ත්ව ප්‍රජාව සහ එහි අන්තර්ක්‍රියා සහ කාර්යභාරයන් පිළිබඳ දැනුවත් ජාතියක් පවත්වා ගැනීම.

(7.) සාම්ප්‍රදායික දැනුම සහ කුසලතා අගය කිරීමේ මූලධර්මය

සාම්ප්‍රදායික පෞරාණික දැනුම සහ කුසලතා භාවිතා කරන්නන් සහ භාවිතයන්ට ගරු කරමින් ඒවායේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත්, අවකාශය සහ කාලය සපයා දීම.

(8.) ධරණීය සංවර්ධනය සහ ජෛවවිවිධත්වය ඒකාබද්ධ කළමනාකරණය කිරීමේ මූලධර්මය

පූර්ව ආරක්ෂාව සහ සාකෂි පදනම් කරගත් තීරණ ගැනීම හරහා ජෛවවිවිධත්ව අවශ්‍යතාවන් ජාතික සංවර්ධන සැලසුම්වලට එක් කිරීම තුළින් දිගුකාලීන තිරසාරත්වය සහ ප්‍රත්‍යස්ථභාවය සහතික කිරීම.

(9.) ප්‍රතිජීවපන මූලධර්මය

ජෛවවිවිධත්වය ප්‍රතිසාධනය සඳහා පෙර පැවති ස්වාභාවික ප්‍රශස්ත මට්ටමට හායනයට පත්වූ පරිසර පද්ධති ප්‍රතිජීවපන සහ පුනරුත්ථාපනය.

7. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන දහහතක් (17) ඉහත ප්‍රතිපත්ති මූලධර්ම සාක්ෂාත් කර ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා තේමාත්මක ක්ෂේත්‍ර අටක් (08) යටතේ ඉදිරිපත් කෙරේ.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 1 : ජීවීන් සහ ජීවීන්ට වාසස්ථාන සපයන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය

(1) භෞමික සහ සමුද්‍රීය භූ දර්ශ මුහුණපාන නර්ජන සඳහා විද්‍යාත්මක දැනුම පදනම්ව පුළුල් සහ පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ වූ සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ඔස්සේ විසඳුම්.

(2) ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර බැඳීමිචලට අනුගත වූ ක්‍රමවේදයන් හරහා ධරණීය භාවිතය සාක්‍ෂාත් වන පරිදි පාර්ශ්වකරුවන් විසින් බැඳීමිචලට මෙහෙය වන ක්‍රමවේද ආයතන ගත කරමින් ඉඩම් සම්බන්ධව ඇති රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශ ඵලදායී ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණයට හවුල් කර ගැනීම සඳහා දිරිගැන්වීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 2 : ජාන විවිධත්වය

(3) තාක්ෂණික දියුණුවීම් වලට අනුගත වියහැකි පරිදි ආයතන ව්‍යුහය පෙළ ගැස්වීම හරහා උසස් ජෛව තාක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් හරහා සමානුපාතික ලෙස ප්‍රතිලාභ බෙදාගැනීම ඔස්සේ ජානමය ද්‍රව්‍ය වලට සාධාරණ ප්‍රවේශයක් සහතික කිරීම.

(4) වර්තමාන සහ අනාගත භාවිතය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන ජාන විවිධත්වයෙහි සංරක්ෂණය සහතික කිරීම උදෙසා නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණ හරහා ජානමය වශයෙන් වෙනස් කරන ලද ජීවීන් සහ ජාන මංකොල්ලය කළමනාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කිරීම මගින් ජානමය දූෂණය සහ හායනය වැළැක්වීම සඳහා උපායමාර්ගිකව මැදිහත්වීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 3 : ජෛවවිවිධත්වයේ වටිනාකම

(5) පරාග වාහකයන් සහ ඛිප් පතුරුවා හරින ජීවීන්ගේ ආරක්ෂාව සහ ශාක හා බෝග නිෂ්පාදනයට අත්‍යවශ්‍යවන ජලය, ආහාර පද්ධති, පාංශු සෞඛ්‍යය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන ජෛවවිවිධත්වය නීතිමය රාමු මෙන්ම ස්වයං අභිප්‍රේරිත ස්වේච්ඡා ක්‍රියාමාර්ග ඔස්සේ වැඩි දියුණුව.

(6) ධරණීය භූමි පරිහරණ සැලසුම් ඔස්සේ ජෛවවිවිධත්වය හායනය නතර කිරීම හරහා ආහාර සහ ඖෂධ සුරක්ෂිතතාව, සුධරණීය, දැව නොවන වනජ්‍ය ද්‍රව්‍ය වල දොනවන්න භාවිතය, දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම සහ එයට අනුගත වීමට ඇති අවස්ථාවන් සංචාරක ව්‍යාපාරය සහ ආපදා අවම කිරීම වැනි ජෛවවිවිධත්වයෙන් ලැබෙන සේවාවන් ආරක්ෂණය.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 4 : සාම්ප්‍රදායික භාවිතයන් සහ ප්‍රජාව

(7) ජෛව සම්පත් වෙත සාධාරණාත්මක ලෙස සහ යුක්ති සහගත ලෙස ප්‍රවේශ වීමට දේශීය ජනතාවට ඇති අයිතීන් හඳුනා ගැනීමට සහ ආරක්ෂා කිරීමට ක්‍රම වේද ස්ථාපනය.

(8) ජෛවවිවිධත්වය කළමනාකරණයට, පර්යේෂණ සහ සංවර්ධනයට, මානව සමානාත්මතාවය සහ සියලුම පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වයට පාරම්පරික දැනුම සහ භාවිතයන් අනුබද්ධ කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 5 : ඇගයීම, මූල්‍ය ක්‍රමවේද සහ ප්‍රතිලාභ සමච්ඡේද/ස්වාභාවික සම්පත් පාදක ආයෝජන

(9) සංරක්ෂණයට අවතීර්ණ වීමේ ප්‍රේරකයන් සහ ස්වාභාවික සම්පත් වෙත ආයෝජනය කිරීමට කාබන්, ජෛවවිවිධත්ව සහ ඔක්සිජන් මෙන්ම අනාගතයේදී හඳුනා දිය හැකි ජෛවවිවිධත්වය මත පදනම් වූ වෙනත් මූල්‍ය ක්‍රම හරහා පාර්ශවකරුවන් පරිපූර්ණ සංරක්ෂණ රාමු සහ වෙළඳපල පාදක කරගත් මෙවලම් සඳහා අනුගත කිරීම ඔස්සේ නව සංකල්ප ඒකාබද්ධ කිරීමට දිගු කාලීන ධරණීයභාවයට සහ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වලට පාර්ශවකරුවන් දිරිගැන්වීම.

(10) ඒකාබද්ධ නව මූල්‍ය යාන්ත්‍රණ හා තිරසාර සංවර්ධන ක්‍රමවේද ඔස්සේ ස්වාභාවික සම්පත් වෙත ආයෝජන වැඩි කිරීම සඳහා ප්‍රජාව ජාත්‍යන්තර හවුල්කරුවන්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, සහ පෞද්ගලික අංශය අතර හවුල්කාරීත්වය වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණයට, ප්‍රතිජීවකාරකයට සහ තිරසර භූමි දර්ශ සඳහා මාර්ග සහ දිරිගැන්වීම් ස්ථාපනය කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 6 : පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය, දත්ත සහ සන්නිවේදනය

(11) විස්තීර්ණ සහ ශක්තිමත් රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීම ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ විධිමත්, අඛණ්ඩ සහ දිගුකාලීන ජෛවවිවිධත්ව විමර්ශන ඇගයීම් සහ තක්සේරු කිරීම් ඔස්සේ සාක්ෂි මත පදනම් වූ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍යකරණ සහාය ව්‍යුහයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වලින් පෝෂිත සංරක්ෂණ සැලසුම්කරණය.

(12) භූ අවකාශීය තොරතුරු රැස් කිරීමේ තාක්ෂණය මත පදනම් වූ ජෛවවිවිධත්ව දත්ත සහ විනිවිදභාවයෙන් යුත් තොරතුරු හුවමාරුව ඔස්සේ දැනුවත් වූ සංරක්ෂණ ක්‍රමෝපායන් සහ අනුගත කිරීමේ ක්‍රමවේද ආයතන ගත කිරීම.

(13) සැලසුම්කරණයට සහ සංවර්ධන ක්‍රියාවලීන් සඳහා තීරණ ගැනීමේදී ජෛවවිවිධත්ව දත්ත භාවිතයට පහසු ප්‍රවේශ ඇති කිරීම තුළින් ජෛවවිවිධත්ව අවශ්‍යතා ඒවාට ඒකාබද්ධ කිරීම සහතික වීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 7 : ජෛවවිවිධත්ව හායනයට තුඩුදෙන තර්ජන සහ ගැටළු

(14) පරිසර දූෂණය, අධි භාවිතය, වාතය, ජලය සහ පාංශු හායනය, ආක්‍රමණශීලී විශේෂ, මානව සත්ත්ව ගැටුම්, දේශගුණික විපර්යාස මත පදනම් වූ ගැටළු සහ පරිසර පද්ධතීන්ට ප්‍රතිවිරුද්ධ සංවර්ධන කටයුතු අවම කිරීමට, අවදානමට ලක්වී ඇති පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ ජෛව ගෝලයට තර්ජනවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි කිරීමටත්, තර්ජන අවම කිරීමටත් විස්තීර්ණ පාරිසරික ආරක්ෂාව සහ ධරණීයභාවය ස්ථාපනය.

(15) ජාතික හා ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සහයෝගීතාවය සහ නීතිමය රාමු ඔස්සේ විශේෂ අනවසර වෙළඳාම සහ ධරණීය නොවන වෙළඳාම පාලනය කිරීම මගින් ජෛවවිවිධත්වය භාවිතයට සහ ධරණීය වාණිජ භාවිතයට අවස්ථාව සැලසීම.

(16) වැදගත් පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ භෞමික සහ සාගර පද්ධතීන්වල ප්‍රශස්ත ජෛවවිවිධත්වය රැක ගැනීම සඳහා වාසස්ථාන සංරක්ෂණය සහ ප්‍රතිස්ථාපනය, විස්තීර්ණ ජෛවවිවිධත්ව කළමනාකරණයට ප්‍රගති සමාලෝචන ක්‍රමවේද ද සහිතව ජෛව විවිධත්ව උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (NBSAP) නිරන්තරයෙන් යාවත්කාලීන කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 8 : ශක්තිමත් තීරණ ගැනීම, සහයෝගීතාව, සම්බන්ධතාවය සහ පාර්ශවකරුවන් අතර සන්නිවේදනය

(17) ජෛවවිවිධත්වයේ සියලු පැතිකඩ සඳහා නිවැරදි සහ කාලෝචිත තීරණ ගැනීමට සහ ක්‍රියාත්මක වීමට විධි නියෝග සහිත ආයතන, ශක්‍යතාවය සහිත වෘත්තිකයන් සහ ස්වකැමැත්තෙන් කැප වෙන ජාතියක් ස්ථාපනය.

8. අරමුණු

මෙම ප්‍රතිපත්තිය උක්ත තේමා ක්ෂේත්‍ර (8) පාදක කරගෙන අරමුණු 8 ක් ඉදිරිපත් කරයි.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 1 : ජීවින් සහ ජීවින්ට වාසස්ථාන සපයන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය

(1) අන්තර් ක්ෂේත්‍ර සහ අන්තර් ජාතික සක්‍රීය සම්බන්ධතා, ජෛවවිවිධත්වය පාදක කරගත් තීරණ ගැනීම, සාධාරණ ප්‍රතිලාභ බෙදාගැනීම, ධාරිතාගත මානව සම්පත්, යටිතල පහසුකම්, තාක්ෂණය, තොරතුරු සහ තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශය ඔස්සේ පරිසර පද්ධතීන් සහ ඒවායේ ජෛවවිවිධත්වය විතැන් සහ ස්ථානීය සංරක්ෂණය.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 2 : ජාන විවිධත්වය

(2) ජීවී විවිධත්වය සුරකින, ජානමය දූෂණය වළක්වන සහ ධරණීය ජෛව තාක්ෂණය වැඩි දියුණු කරන ජාන සම්බන්ධයෙන් සදාචාරාත්මක රෙගුලාසි හරහා ප්‍රත්‍යස්ථතාවය, සත්‍ය ගණන සහ අඛණ්ඩ පරිසර පද්ධති ඔස්සේ සියලුම ජෛව පද්ධතිවල සත්ත්ව සහ ජාන විවිධත්වය සංරක්ෂණය සහ වැඩි දියුණුව.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 3 : ජෛවවිවිධත්වයේ වටිනාකම

(3) මානව සහ පරිසර පද්ධති සෞඛ්‍යයට, ආපදා වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාවට, ආහාර පෝෂණ සුරක්ෂිතතාවට, දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුගත වීමේ හැකියාවට, සංචාරක ක්ෂේත්‍රය ඇතුළු සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවේ ධරණීය සංවර්ධනයට පාර්ශව කරුවන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන වැඩසටහන් මත පදනම් වූ ප්‍රතිඵල පාදක කරගෙන ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය, ශ්‍රේණිවත්ත භාවිතය සහ උපාය මාර්ග ස්ථාපනය.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 4 : සාම්ප්‍රදායික භාවිතයන් සහ ප්‍රජාව

(4) අධ්‍යාත්මික, සංස්කෘතික, සමාජයීය බැඳීම, සොබාදුම් මානාව මත යැපීම් සහ හැඟීම් සහ ජෛව සංස්කෘතික විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම, බෙදා ගැනීම සහ අනාගත පරම්පරාවට දායාද කිරීම ඔස්සේ ජෛවවිවිධත්වයේ සියලුම පැතිකඩවල පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය, අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය, සමානාත්මතාවය නිරීක්ෂණය මගින් සමගිමත් ජීවන රටා සහ අනිවැරදික සහතික කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 5 : ඇගයීම, මූල්‍ය ක්‍රමවේද සහ ප්‍රතිලාභ සමච්ඡේද/ස්වාභාවික සම්පත් පාදක ආයෝජන

(5) ධරණීය හා ඥානවන්ත භාවිතය සමඟ සුදුසු ආරක්ෂණ ක්‍රම වේද ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා දිරි ගැන්වීම්, මූල්‍ය සම්පත් සඳහා ප්‍රවේශයන්, ධාරිතා ගොඩනැගීම, තාක්ෂණික සහ විද්‍යාත්මක සහයෝගීතාවය, ප්‍රවේශයන් සහ හුවමාරුව හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන ශක්තිමත් කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 6 : පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය, දැනුම සහ සන්නිවේදනය

(6) මිනිස්වාස භූමිවල ජෛවවිවිධත්වය සහ ඒ හා සබැඳුණු තොරතුරු භාවිතය ඔස්සේ එහි අඛණ්ඩ පැවැත්ම, ඥානාන්විත භාවිතය, සහ පැවැත්ම සහ වින්දනය සහතික කරනු වස් ශක්තිමත් ක්‍රමවේද ඔස්සේ ජෛවවිවිධත්වයේ ප්‍රශස්ත පැවතීම සහතික කිරීම.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 7 : ජෛවවිවිධත්ව භායනයට තුඩුදෙන තර්ජන සහ ගැටළු

(7) ස්වභාවික හා මානව හේතූන් නිසා ජීවීන් වද වීමේ තර්ජනයට ලක්වීමේ ප්‍රවණතා අධ්‍යයනය, පුරෝකථනය, පාර්ශවකරුවන් සමඟ විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද ඔස්සේ මිනිසා විසින් ජෛවවිවිධත්වයට ඇති කර ඇති බලපෑම් කලමනාකරණය කර යහපාලනය ඔස්සේ පරිසර පද්ධති සහ මානව යහපැවැත්ම ස්ථාපනය.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 8 : ශක්තිමත් තීරණ ගැනීම, සහයෝගීතාව, සම්බන්ධතාවය සහ පාර්ශවකරුවන් අතර සන්නිවේදනය

(8) සම්පත් සතු, සම්බන්ධතා, නියම ධාරිතාවයෙන් යුතු විද්‍යාත්මක තාක්ෂණික සහ පරිපාලන ආයතනික ව්‍යුහ හරහා දේශීයව සහ අන්තර් ජාතිකව තීරණ ගැනීමේ දී සියලුම අංශ තුළට ජෛවවිවිධත්වය අනුප්‍රවාහ ගතකිරීම.

9. ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

9.1 උපාය මාර්ග

ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන සහ අරමුණු සපුරා ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා පහත සඳහන් උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

<p>තේමා ක්ෂේත්‍රය 1 :</p>	<p>ජීවීන් සහ ජීවීන්ට වාසස්ථාන සපයන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය</p>	
<p>ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 1</p>	<p>අන්තර් ක්ෂේත්‍ර සහ අන්තර් ජාතික සක්‍රීය සම්බන්ධතා, ජෛවවිවිධත්වය පාදක කරගත් තීරණ ගැනීම, සාධාරණ ප්‍රතිලාභ බෙදාගැනීම, ධාරිතාගත මානව සම්පත්, යටිතල පහසුකම්, තාක්ෂණය, තොරතුරු සහ තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශය ඔස්සේ පරිසර පද්ධතීන් සහ ඒවායේ ජෛවවිවිධත්වය විතැන් සහ ස්ථානීය සංරක්ෂණය.</p>	
<p>උපාය මාර්ග</p>	<p>1</p>	<p>ඒකදේශීය, දේශීය සහ පර්යන්ත විශේෂවල ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය සහතික කිරීම සඳහා භෞමික, ජලජ, වෙරළබඩ, සහ සමුද්‍ර පරිසර පද්ධතිය ආරක්ෂාකිරීමට පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කරගනිමින් කාලෝචිත සහ විද්‍යාත්මක, භෞමික සහ සමුද්‍රීය භූදර්ශ තේමාකරගත්, ක්‍රමවේද ක්‍රියාත්මක කිරීම.</p>
	<p>2</p>	<p>විධිමත් හා ප්‍රජාමූලික සංරක්ෂණ උපායමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම හරහා සහ ජාතික ප්‍රතිසංස්කරණයන් මගින් ජෛවවිවිධත්වය හානියට තුඩුදෙන වත්මන් සහ අපේක්ෂිත තර්ජන අවමකිරීම.</p>
	<p>3</p>	<p>ජාත්‍යන්තර බැඳීම් සඳහා ජාතික කැපවීම, විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද ඔස්සේ විශේෂ හඳුන්වාදීම, පෞද්ගලික ඉඩම් වල ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය දිරිගැන්වීම පටිපාටි ඔස්සේ මානව ප්‍රේරිත ජීවි විශේෂ වැදවීම, පාලනය, සහ ධරණීය ජෛවවිවිධත්ව කළමනාකරණය සහතික කිරීම සඳහා, හඳුනාගත් ප්‍රදේශ සඳහා ආරක්ෂිත ප්‍රවේශයන් ස්ථාපනය.</p>

තෝමා ක්ෂේත්‍රය 2 :	ජාන විවිධත්වය	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 2	ජීවී විවිධත්වය සුරකින, ජානමය දූෂණය වළක්වන සහ ධරණීය ජෛව තාක්ෂණය වැඩි දියුණු කරන ජාන සම්බන්ධයෙන් සදාචාරාත්මක රෙගුලාසි හරහා ප්‍රත්‍යස්තභාවය, සත්‍ය ගහණ සහ අඛණ්ඩ පරිසර පද්ධති ඔස්සේ සියලුම ජෛව පද්ධතිවල සත්ත්ව සහ ජාන විවිධත්වය සංරක්ෂණය සහ වැඩි දියුණුව.	
උපාය මාර්ග	1	ප්‍රවේණි ද්‍රව්‍ය වලට සාධාරණ පිවිසුම් සහතික කිරීමට සහ පුළුල් ක්‍රියාමාර්ග ඔස්සේ ජාන දූෂණය හා හායනය වැළැක්වීමට අවශ්‍ය නියාමන රාමු බලාත්මක කිරීම.
	2	සංඛ්‍යාත ලෙස අනුක්‍රමික ජානමය තොරතුරු (Digitally Sequenced Information (DSI)) ඇතුළු ප්‍රවේණි ද්‍රව්‍ය විස්තර බෙදාගැනීම සහ පරිශීලනයට අදාළ තාක්ෂණික දියුණුවට අනුගතවන විම සඳහා අදාළ ආයතන වලට සහ පාර්ශව කරුවන්ට අවශ්‍ය උපතයමාර්ග හඳුන්වාදීම.
	3	නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණ, කාර්යක්ෂම ආයතන, දැනුවත් පුරවැසියන් මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛවවිවිධත්ව ප්‍රාග්ධනය ආරක්ෂාකර, ජෛව මංකොල්ලයන් වළකා සැමට සාධාරණ ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීමේ යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත වීම සහතික කිරීම.
	4	රාජ්‍ය සහාය, තුන්වන පාර්ශව අතර ගිවිසුම් සහ ජාතික දිරිගැන්වීම් ඔස්සේ සංරක්ෂණ සහ භාවිතය අරමුණු කරගත් ජාන විවිධත්වය සිතියම් ගත කිරීම් සහ ජානමය වෙනස්කම් සහිත ජීවින් බිහිකිරීමටත්, භාවිතයටත් ආරක්ෂිත පියවර ඔස්සේ ජෛව තාක්ෂණය සහ ව්‍යවසායක මූලපිරීම් ප්‍රවර්ධනය.

තේමා ක්ෂේත්‍රය 3 :	පෞච්චිච්චිධන්වයේ වටිනාකම	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 3	මානව සහ පරිසර පද්ධති සෞඛ්‍යයට, ආපදා වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාවට, ආහාර පෝෂණ සුරක්ෂිතතාවට, දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුගත වීමේ හැකියාවට, සංචාරක ක්ෂේත්‍රය ඇතුළු සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවේ ධරණීය සංවර්ධනයට පාර්ශව කරුවන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන වැඩසටහන් මත පදනම් වූ ප්‍රතිඵල පාදක කරගෙන පෞච්චිච්චිධන්ව සංරක්ෂණය, ශ්‍රද්ධාවන්ත භාවිතය සහ උපාය මාර්ග ස්ථාපනය.	
උපාය මාර්ග	1	ශ්‍රී ලංකාවේ වෘක්ෂලතා සහ තිරසාර බෝග නිෂ්පාදනයේ පැවැත්ම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන පරාග වාහකයින් සහ ඩීප් පතුරුවාහරින්නන් ආරක්ෂා කිරීම.
	2	පානීය ජල අවශ්‍යතා සහ ගලා යන සහ ස්ථිතික ජල පද්ධති විභවයන් ඒ අයුරින් රැක ගැනීමට පෞච්චිච්චිධන්වයේ වැදගත්කම පෙන්වා දී අවශ්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රම වේද ප්‍රවර්ධනය කර ආයතනගත කිරීම.
	3	ආපදා කළමනාකරණයට සහ පරිසර පද්ධතිය මත පදනම් වූ ආපදා අවදානම් අවම කිරීමට පෞච්චිච්චිධන්වයේ කාර්යභාරය හඳුනාගෙන පාංශු සෞඛ්‍යය සහ සේවාවන් ආරක්ෂා කිරීමටත් වැඩි දියුණු කිරීමටත් පාංශු පෞච්චිච්චිධන්වය අධ්‍යයනය සහ ආරක්ෂා කිරීම.
	4	දේශීය ජනතාව, කාන්තාවන්, ආබාධිත පුද්ගලයන්, පෞරුෂ පුරවැසියන් සහ තරුණ ප්‍රජාව ඇතුළු සැමට සම අයිතීන් සහිතව ආහාර සහ සෞඛ්‍ය සුරක්ෂිතතාව ලබා දීමට පෞච්චිච්චිධන්වයේ ඇති කාර්යභාරය ආරක්ෂා කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය.
	5	ධරණීය භාවිතයන් සහ නව්‍ය මූල්‍ය ප්‍රවේශයන් අවධාරණය කරමින් ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ තුළ සහ ඉන් පිටත දැව නොවන වනජ නිෂ්පාදන භාවිතය විමර්ශනය කිරීම සහ නියාමනය කිරීම,

		සංචාරක කර්මාන්තය, ධරණීය සංවර්ධනය සහ සුධරණීය පෞරව විවිධත්වය සමග ඇති සම්බන්ධය ශක්තිමත් කිරීම මෙන්ම දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමට, අනුවර්තන සැලසුම්කරණයට සහ පරිසර පද්ධතිය මත පදනම් වූ අනුවර්තන උපාය මාර්ග සැකසීමට පෞරව විවිධත්වයේ දායකත්වය ඒකාබද්ධ කිරීම.
	6	වන විනාශය සහ වාසස්ථාන වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් සිදුවන පෞරව විවිධත්ව හානිය අවම කිරීම සඳහා ධරණීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
තේමා ක්ෂේත්‍රය 4 :	සාම්ප්‍රදායික භාවිතයන් සහ ප්‍රජාව	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 4	අධ්‍යාත්මික, සංස්කෘතික, සමාජීය බැඳීම්, සොබාදාමි මානාව මත යැපීම් සහ හැඟීම් සහ පෞරව සංස්කෘතික විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම, බෙදා ගැනීම සහ අනාගත පරම්පරාවට දායාද කිරීම ඔස්සේ පෞරව විවිධත්වයේ සියලුම පැතිකඩවල පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය, අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය, සමානාත්මතාවය තිර කිරීම සමගින් ජීවන රටා සහ අභිවෘද්ධිය සහතික කිරීම.	
උපාය මාර්ග	1	දේශීය ජනතාව සමග සහයෝගිතා ඇතිකර ගැනීමෙන් සහ ස්වභාවික සම්පත් ධරණීය භාවිතය සඳහා සම්ප්‍රදායික දැනුම් පද්ධති හුවමාරු කරගැනීම ඔස්සේ ඒවා පිළිගැනීම සහ පෞරව විවිධත්ව කළමනාකරණයට දායක කර ගැනීම.
	2	සම්පත් භාවිතයේදී සහ සංරක්ෂණයේදී කාන්තාවන්ගේ සහ ගැහැණු ළමුන්ගේ භූමිකාව අවධාරණය කර සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග වලදී සහ තීරණ ගැනීමේදී ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය අනුප්‍රවාහගත කිරීම.
	3	පෞරව විවිධත්වය සහ සම්බන්ධ සම්ප්‍රදායික විශ්වාසයන්ට ගරු කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම මෙන්ම පෞරව සම්පත් සඳහා සාධාරණ ප්‍රවේශයන් ඇති කරමින් මෙවැනි විශ්වාසයන් සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ගයන් සමග බද්ධ කරමින් සම්පත් අවභාවිතය වැලැක්වීම.

	4	<p>ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වල සංරක්ෂණය සහ සම්ප්‍රදායික භාවිතයන් තුලනය ඔස්සේ ධරණීය සම්ප්‍රදායික භාවිතයන් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ ක්‍රම ස්ථාපනය සඳහා පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය සහතික කිරීම.</p>
	5	<p>අධ්‍යාත්මික සාරවත් බව ඇතිකරන ස්වභාවික පරිසර පද්ධති සමග සම්බන්ධතාවයන් සහ සම්ප්‍රදායික ක්‍රියාවන් සංරක්ෂණ උපායමාර්ග ඔස්සේ හඳුන්වාදීමෙන් ස්වභාවධර්මය සමග ශක්තිමත් සම්බන්ධතා ඇති ජනතාවක් සහ ඔවුන්ගේ මානසික සහ අධ්‍යාත්මික යහපැවැත්ම ප්‍රවර්ධනය.</p>

තේමා ක්ෂේත්‍රය 5 :	ස්වභාවික සම්පත් පාදක ආයෝජන	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 5	<p>නිරසාර හා ඥානවන්ත භාවිතය සමග සුදුසු ආරක්ෂණ ක්‍රමවේද ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා, දිරි ගැන්වීම, මූල්‍ය සම්පත් සඳහා ප්‍රවේශයන්, ධාරිතා ගොඩනැගීම, තාක්ෂණික සහ විද්‍යාත්මක සහයෝගීතාවය, ප්‍රවේශයන් සහ හුවමාරුව හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන පරිසරය ශක්තිමත් කිරීම.</p>	
උපාය මාර්ග	1	<p>වාසස්ථාන ප්‍රතිස්ථාපනය සහ විශේෂ සංරක්ෂණය සඳහා පාර්ශවකරුවන්ගේ මූලපිරීම් සහ දායකත්වය දිරිගැන්වීම, දිගුකාලීන ධරණීය භාවය, සංරක්ෂණය සහ ආර්ථික ප්‍රතිඵල සහතික කිරීම සඳහා අනාගත ජෛවවිවිධත්ව හර හඳුනා ගැනීමට සහ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම</p>
	2	<p>ඔක්සිජන් නිෂ්පාදනයේදී වනාන්තර සහ ස්වභාවික පරිසර පද්ධතිවල තීරණාත්මක කාර්යභාරය පිළිගැනීම, ඔක්සිජන් බහුල පරිසර පද්ධතීන් වැඩිදියුණු කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පියවරයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ලාබදායී ආර්ථික හා පාරිසරික ප්‍රතිලාභ සඳහා අනාගත ඔක්සිජන් හර ගණනය කිරීම සහ ප්‍රතිලාභ ලබා දීම.</p>

	3	<p>සංරක්ෂණ උපාය මාර්ගවලට කාබන් තිර කිරීම සහ කාබන් විමෝචන අඩු කිරීමේ ප්‍රයත්න ඒකාබද්ධ කිරීම, හරිතාගාර වායු අවම කිරීම සඳහා ස්වභාවධර්මය පදනම් කරගත් විසඳුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ජාතික වශයෙන් තීරණය කරන ලද මාර්ගෝපදේශ මගින් කාබන් හර ඉපයීම සහ වෙළඳාම් කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම.</p>
	4	<p>වඩා හොඳ තීරණ ගැනීම සඳහා (SEEA) රාමුව භාවිතා කරමින් ස්වභාවික ප්‍රාග්ධන තක්සේරුව සහ ගිණුම්කරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම, විධානයන් සහ පාලන මෙවලම් සමඟ ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය දිරිගැන්වීම සඳහා වෙළඳපල පදනම් කරගත් ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීම.</p>
	5	<p>ජෛවවිවිධත්ව ආරක්ෂණය සහ ධරණීය හා දර්ශන සඳහා දායක වන පෞද්ගලික ආයෝජකයින් සඳහා දිරිගැන්වීම් ලබා දෙමින් ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය සහ ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රයත්නයන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ පෞද්ගලික අංශය සමඟ හවුල්කාරිත්වය වර්ධනය කිරීම.</p>
	6	<p>ප්‍රජා පාදක සංරක්ෂණ මූලපිරීම් මුල් කොටගෙන දේශීය දැනුමේ වටිනාකම හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රජා ආයෝජන දිරිමත් කිරීම, තුළින් සම්ප්‍රදායික සම්පත් කළමනාකරණ භාවිතයන් සහ ධරණීය සංරක්ෂණ ප්‍රතිඵල සඳහා දායකත්වය ලබා දීම.</p>
	7	<p>මූලික ජෛවවිවිධත්ව දත්ත සහ ධරණීය සංවර්ධනයට අවැසි සාගර අවකාශීය සැලසුම් ස්ථාපිත කර නිල හරිත බැඳුම්කර සහ ස්වභාවධර්මය පාදක ආයෝජනයන් ගවේෂණය.</p>

තෝමා ක්ෂේත්‍රය 6 :	පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය, දත්ත සහ සන්නිවේදනය	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 6	මිනිස්වාස භූමිභාගවල ජෛව විවිධත්වය සහ ඒ හා සබැඳුණු තොරතුරු භාවිතය ඔස්සේ එහි අඛණ්ඩ පැවැත්ම, ඥානාන්විත භාවිතය සහවාසය සහ වින්දනය සහතික කරනුයේ ශක්තිමත් ක්‍රමවේද ඔස්සේ ජෛව විවිධත්වයේ ප්‍රශස්ත පැවතීම සහතික කිරීම	
උපාය මාර්ග	1	දත්ත මත පදනම් වූ තීරණ ගැනීම සඳහා ආයතනික සහ මූල්‍ය සහාය සහතික කිරීම සඳහා ජෛවවිවිධත්ව සමීක්ෂණයන් කාලෝචිත ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට පුළුල් ක්‍රමවේදයන් ස්ථාපිත කිරීම.
	2	පර්යේෂණ ආයතන, රාජ්‍ය ආයතන, විශ්ව විද්‍යාල සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ජනතා විද්‍යාව, සහ ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර ලේඛනාගාර මගින් ජෛවවිවිධත්ව දත්ත අඛණ්ඩව එකතු කිරීම සහ යාවත්කාලීන කිරීම විෂයානුගත කිරීම.
	3	ජෛවවිවිධත්ව රටා පිළිබඳ අවබෝධය වැඩිදියුණු කිරීම සහ ඉලක්කගත සංරක්ෂණ ක්‍රියාවන්ට සහාය වීම සඳහා GIS වැනි අවකාශීය දත්ත ඒකාබද්ධ කිරීම තුළින් විනිවිදභාවය සහ සහයෝගීතාව සඳහා ජෛවවිවිධත්ව දත්ත වෙත විවෘත ප්‍රවේශය ප්‍රවර්ධනය කිරීම,
	4	අන්තර් දේශ සීමා තුළ ඇති ගැටළු නිරාකරණය සහ සාගර ජෛවවිවිධත්වය සංරක්ෂණයට සහයෝගීතා ඇති කිරීම උදෙසා ශ්‍රී ලංකාවේ බල ප්‍රදේශයන් ඔබ්බට ඇති ජෛවවිවිධත්වයේ වටිනාකම හඳුනා ගැනීම.

	5	<p>විශාල ජෛවවිවිධත්ව දත්ත ගබඩාවන් ආරක්ෂා කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා යටිතල පහසුකම් ස්ථාපිත කිරීම සහ ජෛවවිවිධත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ ප්‍රවීණතාව සහ කුසලතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ධාරිතා ගොඩනැගීමේ ක්‍රියාවන් ආරම්භය.</p>
	6	<p>විවිධ ජාතික ප්‍රතිපත්ති වල ජෛවවිවිධත්වයට අදාල ප්‍රතිපත්ති අතර අනුකූලතාව සහතික කිරීම, මෙන්ම රතු දත්ත වාර්තාකරණය, විශේෂ ප්‍රතිසාධන සැලසුම් (METT) වැනි මෙවලම් භාවිතයෙන් ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ කළමනාකරණය කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය ඇගයීම වැනි ක්‍රියාවලීන් යාමනය ඔස්සේ පාරිසරික ඇගයීම් සහ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී ජෛවවිවිධත්ව දත්ත වෙත පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීම සඳහා ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ ආයතන අතර සහයෝගීතාවය වර්ධනය කිරීම.</p>

තේමා ක්ෂේත්‍රය 7 :	ජෛවවිවිධත්ව හායනයට තුඩුදෙන තර්ජන සහ ගැටළු	
ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 7	<p>ස්වභාවික හා මානව හේතූන් නිසා ජීවීන් වද වීමේ තර්ජනයට ලක්වීමේ ප්‍රවණතා අධ්‍යයනය, පුරෝකථනය පාර්ශ්වකරුවන් සමග විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද ඔස්සේ මිනිසා විසින් ජෛවවිවිධත්වයට ඇති කර ඇති බලපෑම් කළමනාකරණයකර පරිසර පද්ධති සහ මානව පැවැත්ම යහපාලනය ඔස්සේ ස්ථාපනය.</p>	
උපාය මාර්ග	1	<p>වානය, ජලය, සහ පස දූෂණය වීම හරහා වන ජෛවවිවිධත්ව හායනය අවම කිරීමට පාරිසරික රෙගුලාසි ස්ථාපනය කිරීම සහ ධරණීය අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ පිළිවෙත් වලට ප්‍රමුඛතාවය දීම ඔස්සේ දූෂණයෙන් පරිසරයට වන හානි වැලැක්වීම.</p>

	2	<p>දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමේ සහ අනුවර්තන වීමේ උපාය මාර්ග වලට ප්‍රමුඛත්වය දෙමින් දේශගුණික වෙනස්කම් වලින් වඩාත් බලපෑම් ඇති පරිසර පද්ධති හඳුනාගැනීම, ආරක්ෂාව, සහ ජෛවවිවිධත්වයේ අහිතකර තත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි කිරීමට ස්වභාවික වාසස්ථාන සහ විශේෂ කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.</p>
	3	<p>විස්තීර්ණ ආක්‍රමණශීලී විශේෂ කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පහසුකම් සහ ආයතනික ව්‍යුහයන් සංවර්ධනය කිරීම සහ එම ආයතන ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ආක්‍රමණශීලී විශේෂ කළමනාකරණ ක්‍රමවේද සැකසීම සහ ආගන්තුක ආක්‍රමණශීලී විශේෂ හඳුන්වාදීම සහ පැතිරීම වැළැක්වීම සඳහා ක්‍රම වේද ස්ථාපිත කිරීම, ආක්‍රමණශීලී විශේෂවල ජෛව ස්කන්ධ භාවිතය, ගවේෂණය ඇතුළු දේශීය ජෛවවිවිධත්වයට බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා කල්තියා හඳුනා ගැනීම සහ වේගවත් ප්‍රතිචාර දැක්වීමට ක්‍රමවේද ස්ථාපනය.</p>
	4	<p>ජාන දූෂණය හානිය සහ පිරිහීම වැළැක්වීමට විශේෂයෙන් වදවීමේ තර්ජනයට මුහුණපා ඇති දේශීය විශේෂ සඳහා සකස් කරන ලද ජාන බැංකු, බීජ බැංකු සහ සංරක්ෂණ වැඩසටහන් ස්ථාපිත කිරීම මගින් ජාන විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීමට යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම.</p>
	5	<p>දේශීය ජෛවවිවිධත්වයේ ධරණීය වාණිජ භාවිතය සඳහා මාර්ග හඳුන්වාදීම, සංරක්ෂණය සහ වගකීම් සහගත භාවිතය අතර සමතුලිතතාවයක් ඇති කිරීම මගින් වනජීවී ජාවාරම සහ හිනි විරෝධී සහ ධරණීය නොවන විශේෂ වෙළඳාමට එරෙහිව ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා දියුණු ක්‍රමවේද, අන්තර් ආයතනික සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවයන් සහ ශක්තිමත් හිනි ක්‍රියාත්මක කිරීම.</p>

<p>තේමා ක්ෂේත්‍රය 8 :</p>	<p>ශක්තිමත් තීරණ ගැනීම, සහයෝගීතාව, සම්බන්ධය සහ පාර්ශවකරුවන් අතර සන්නිවේදනය.</p>	
<p>ප්‍රතිපත්ති අරමුණ 8</p>	<p>සම්පත් සතු, සම්බන්ධිත, නියම ධාරිතාවයෙන් යුතු විද්‍යාත්මක, තාක්ෂණික සහ පරිපාලන ආයතනික ව්‍යුහ හරහා දේශීයව සහ අන්තර් ජාතිකව තීරණ ගැනීමේ දී සියලුම අංශ තුළට පේව විවිධත්වය අනුප්‍රවාහගත කිරීම.</p>	
<p>උපාය මාර්ග</p>	<p>1</p>	<p>විශාල දත්ත හැසිරවීමට, කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති (MIS) ක්‍රියාත්මක කිරීමට, දත්ත ආරක්ෂාව සහතික කිරීමට, සහ පේව විවිධත්ව දත්ත හුවමාරු කර ගැනීමට පහසුකම් සැලසීමට තාක්ෂණය සහ ධාරිතාව ගොඩනැගීම සඳහා ආයෝජනය කිරීමට හැකිවන පරිදි විද්‍යාත්මක සේවා කාර්ය මණ්ඩල, විද්‍යාඥයින් සහ පරිපාලන නිලධාරීන් ඇතුළත් සේවක සංඛ්‍යාව පුළුල් කිරීම මගින් පේවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය ශක්තිමත් කිරීම.</p>
	<p>2</p>	<p>ජාතික පේවවිවිධත්ව ප්‍රතිපත්තියේ සියලුම අංශ ආවරණය වන පරිදි නව කමිටු ස්ථාපනය සහ දැනට පවතින විශේෂඥ කණ්ඩායම්/කමිටු විධිමත් කිරීම. ජාතික පේවවිවිධත්ව උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (NBSAP) ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (NEAP) රැමිසා (RAMSAR) සම්මුතිය, CMS සම්මුතිය, සහ CITES සම්මුතිය වැනි සම්මුතීන්ට වාර්තා කිරීමට ඒකාබද්ධ තොරතුරු රැස්කිරීම සහ තොරතුරු අධීක්ෂණ සහ ඇගයීම් ක්‍රියාවලියක් කිරීම ඔස්සේ විගණනය කිරීම.</p>
	<p>3</p>	<p>අවශ්‍ය මානව සම්පත් බඳවාගැනීම සහ ධාරිතා වැඩි දියුණු කිරීම මගින් ජාතික සැලසුම් සහ ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ මූලිකත්වයෙන් පාරිසරික ඇගයීම්, හරිත මූල්‍ය ක්‍රමවේද සහ ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය ගණනය සිදු කිරීම හරහා ආර්ථික සැලසුම් වලට පාරිසරික අවශ්‍යතා එක් කිරීමෙන්, ආර්ථික ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ස්වභාවික සම්පත් වත්කමක් ලෙස පාලනය.</p>
	<p>4</p>	<p>දැනට පවතින යාන්ත්‍රණයන් භාවිතයෙන් සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ සහ ඒවායේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පාරිසරික</p>

		සංවේදී ප්‍රදේශ (ESA), වෙනත් ඵලදායී සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ස්ථාපිත ප්‍රදේශ, (OECMs) පාරිසරික හෝ ජෛව විද්‍යාත්මකව වැදගත් ප්‍රදේශ (EBSA) සහ සාගර අවකාශ සැලසුම් (MSP) වැනි සංරක්ෂිත ක්‍රියාමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම.
	5	ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ මැදිහත්වීම දිරිමත් කිරීම සඳහා පුද්ගලික ඉඩම් හිමියන් දිරිමත් කිරීම, දිරිගැන්වීම් මත පදනම් වූ පුද්ගලික සංරක්ෂණ ස්ථාන හඳුන්වා දීම සහ ජෛවවිවිධත්ව ගෙවතු/ගෘහ උද්‍යාන ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
	6	ජෛවවිවිධත්වයට ලැදි ප්‍රතිපත්ති ස්ථාපනයට විවිධ ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රතිපත්තින් ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම සහ ජෛවවිවිධත්වයේ ප්‍රශස්ත පැවැත්මට බලපෑ හැකි ප්‍රතිපත්ති නැවත සැකසීම.

10. යෝග්‍යතාවය සහ විෂය පථය

ගොඩබිම, ජලය, වෙරළබඩ සහ සමුද්‍රීය පරිසර පද්ධතීන්ට අයත් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ථිර ලෙස වාසය කරන සංචාරකයන් ලෙස පැමිණෙන සහ ආක්‍රමණික විශේෂ වලින් සමන්විත ජෛවවිවිධත්වය කළමනාකරණය උදෙසා ජාතියේ අධිෂ්ඨානය හා කැපවීම සහ ඉදිරි වින්තනයට මෙම ප්‍රතිපත්තිය දායක වේ.

ඵලසම පරිසර, වනජීවීන්, වනාන්තර, මත්ස්‍ය සම්පත වෙරළබඩ කලාප ඇතුළු ජලජ ප්‍රදේශ, ගංගා ද්‍රෝණි වාතය සහ ජලය, කෘෂිකර්මාන්තය, පශු සම්පත් සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සැකසීම වැනි විෂය පථයන් පාලනය කරන රාජ්‍ය අංශවල දැක්ම, ක්‍රමවේද අතර සහයෝගිතාවය වර්ධනය කරනු ඇත.

මෙම ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රවාහන, බල ශක්ති, ජලජීවී වගා වැනි සංවර්ධන කාර්යයන් වලට ධනාත්මකව බලපාන අතර තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක (SDGs) වලට අනුගාමීව තහවුරු කරනු ඇත. මෙම ප්‍රතිපත්තිය මගින් ජෛවවිවිධත්වයට අදාළ සියලු ව්‍යාපාර සඳහා පුළුල් ප්‍රතිපත්ති විධාන ලබා දීම මගින් රාජ්‍ය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, පුද්ගලික සංවිධාන, දේශීය පුද්ගල සංසඳ කළමනාකරණය, අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම් ක්‍රමවත් කරනු ඇත. මීට අමතරව, මෙම ප්‍රතිපත්තිය මුල් ළමා වියේ සිට සිට ජ්‍යෙෂ්ඨ පුරවැසි මට්ටම දක්වා රටේ අධ්‍යාපන හා නිපුණතා සංවර්ධන අංශ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට සහාය වනු ඇත.

එලෙසම මෙම ප්‍රතිපත්තිය ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ක්‍රියාකාරකම් සමග ජෛව විවිධත්වයට සංවේදී, ජෛව විවිධත්වය කේන්ද්‍ර කරගත් සහ ජෛව විවිධත්වය පදනම් කරගත් මූල්‍ය, බැංකු, සැලසුම් සහ වාණිජ ව්‍යවසායකත්වය සඳහා මග පාදනු ඇතැයිද අපේක්ෂිතය.

10.1 වගකීම සහ අධිකාරිය

ජෛවවිවිධත්වය ජාතියේ ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය වන බැවින්, මෙම ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කිරීම සහතික කිරීමට සියලුම ආයතන වගකිව යුතු වේ. පරිසරය, ජෛව විවිධත්වය, වනජීවීන් , වනාන්තර , වෙරළබඩ සහ සමුද්‍ර, කෘෂිකර්මය සහ පශු සම්පත්, ධීවර, නාගරික සංවර්ධන, සංචාරක, වාරිමාර්ග සහ ජලය, අධ්‍යාපනය, සමාජ ප්‍රතිසංස්කරණ, බලශක්ති, බුද්ධිමය දේපළ, විදේශ කටයුතු, ආරක්ෂක, මූල්‍ය, ජාතික සැලසුම්, සහ ඉඩම් යන විෂයයන් සඳහා වගකිව යුතු අමාත්‍යාංශ හා සියලුම නියෝජ්‍ය ආයතනවල සහ අනෙකුත් පාර්ශවකරුවන්ගේ සහයෝගය ඇතිව මෙහි ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සෘජුවම ක්‍රියාකිරීම අත්‍යවශ්‍යය වේ.

මෙම ප්‍රතිපත්තියෙහි විවිධ පැතිකඩ ඇතිබැවින් පරිසර අමාත්‍යාංශය මෙහි නම් කර ඇති අතර පරිසර අමාත්‍යාංශය හා එක්ව මෙහි නම්කර ඇති රාජ්‍ය ආයතන සහ අනෙකුත් පාර්ශව කරුවන් එක් එක් ආයතන වල ප්‍රතිපත්ති, නීතිමය ප්‍රතිපාදන, උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීමේදී ඒවා තුළට මෙම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන අනුගත කිරීමේ වගකීම සහතික කිරීමේ මහඟු බලය ලබාදේ.

10.2 අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම

ජාතික ක්‍රමසම්පාදන සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව ස්වාධීනව හෝ පරිසර අමාත්‍යාංශය සමග සහයෝගයෙන් අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සම්පූර්ණ වගකීම දරනු ඇත.

මෙම ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රතිඵල ජාතික ජෛවවිවිධත්වය උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සහ ජෛවවිවිධත්ව සම්මුතියට වාර්තා කිරීම සඳහා සිදුකරන ජාතික විගණනය මගින් සෑම වසර තුනකට වරක් මැනිය හැක. ඒ සඳහා දැනටමත් පරිසර අමාත්‍යාංශය තුළ ස්ථාපිත ක්‍රියාමාර්ග ඇත. නිරන්තර අධීක්ෂණයට මග පාදමින් ජෛවවිවිධත්වයට බලපාන අනෙකුත් සම්මුති වල අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම් ද මෙම ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව සිදු කිරීම නිර්දේශ කරයි.

මීට අමතරව, විශේෂ සහ පරිසර පද්ධතීන් රතු ලැයිස්තුගත කිරීම මෙන්ම ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි කෙටි, මධ්‍ය සහ දිගු කාලීන ඇගයීම් අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියද මෙම

අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයේ කොටසක් විය යුතුය. ඉදිරියේදී අවශ්‍යතාවය පරිදි මෙම ප්‍රතිපත්තින් වඩාත් ධනාත්මක ලෙස සාක්ෂාත් කර ගැනීමට උගත් පාඩම් අධ්‍යයනය, සහය ගොඩනැගීම මෙන්ම මෙම ප්‍රතිපත්තියේ දක්වා ඇති උපාය මාර්ග සියලුම පාර්ශව කරුවන් විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීම ස්ථිර කල යුතුය. ඒ මාර්ගයෙන් සංවේදීතාව සහ අවදානම යන මාන දෙක හරහාම පෞච්චිච්චිව සංරක්ෂණය සහ ඥානාන්විත භාවිතයේ පළදායී බව මැනගත හැක.

පරිහානික වදන් මාලාව

- අනුගත වීමේ ධාරිතාව - ආයතන වලට, පද්ධතීන්ට සහ පුද්ගලයන්ට වෙනස්කම් වලට මුහුණ දීමට, අනුවර්තනය වීමට හෝ වෙනස්කම් වලින් ප්‍රයෝජන ගැනීමට ඇති හැකියාව.
- අනුප්‍රවාහගත කිරීම - ජෛවවිවිධත්ව අවශ්‍යතාවයන් සහ සංරක්ෂණ අවශ්‍යතා සංවර්ධන සහ සැලසුම් වලට ඒකාබද්ධ කිරීම වේ.
- අවදානම - අහිතකර පරිසරයක තත්ව වලට මුහුණ දීමේ අපහසුතාවය සහ හානියක් සිදු වීමේ ප්‍රවණතාවය.
- ආක්‍රමණික ජීවීන් - දේශීය ජෛවවිවිධත්වයට හානි පමුණුවමින් ස්වභාවික හෝ අර්ධ ස්වභාවික පරිසර පද්ධතීන්ට පිටතින් පැමිණ ස්ථාපිත වී එම පරිසර පද්ධතියේ ජීවීන්ගේ ගහනයන්ට සහ ක්‍රියාකාරීත්වයට හානි පමුණුවමින් ස්ථාපිත වන ආගන්තුක විශේෂ.
- උත්කර්ෂ අවස්ථාව - පරිසර පද්ධතියක් ස්වභාවිකව පරිණාමය වන විට ළඟා වන අවසාන අදියර. මෙවැනි පද්ධතියක් තුළ සියලු ජීවීන් සහ ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම අජීවී පරිසරය සමතුලිතව පවතී.
- කාබන් පිය සටහන් - යම් ජීවියකුගේ හෝ නිෂ්පාදනයක ක්‍රියාකාරකම්වලදී ජීවන කාලය තුළ විමෝචනය කරන කාබන් ප්‍රමාණයෙහි මනුෂ්‍යයන්.
- ජානමය දූෂණය - දේශීය ජීවීන් තුළට ගෘහාශ්‍රිත, හඳුන්වා දුන් හෝ වල් වැදුණු ජීවීන් මගින් ජාන ගලායාම හරහා දේශීය විශේෂ වල ජාන කිලිටි වීම.
- ජානමය සම්පත් - වර්තමාන හෝ විභවය වටිනාකමක් සහිත ජානමය ද්‍රව්‍ය (ක්‍රියාකාරී හෝ විභවය වටිනාකමක් සහිත ප්‍රවේණික ක්‍රියාකාරීත්ව ඒකක අඩංගු කවර හෝ ශාක, සත්ව, ක්ෂුද්‍රජීවීන් හෝ වෙනත් සම්භවයක් සහිත ජානමය ද්‍රව්‍ය ද ඇතුළුව)
- ජානමය හායනය - ජීවීන්ගේ ප්‍රභේද හැතිවීම හෝ ජාන හෝ ජාන සංයෝජන අහිමි වීම හරහා යම් විශේෂයක ජාන විවිධත්වයෙහි වන අඩුවීම.
- ජෛව විවිධත්ව උණුසුම් ස්ථාන - දැනට හඳුනා ගෙන ඇති සනාල ශාක 30,000න් අවම වශයෙන් 1500ක් ඒක දේශීය ලෙස තිබීමත් එම පරිසරයෙන් 70% ප්‍රදේශයක ප්‍රාථමික වෘක්ෂලතා අහිමිවී තිබීමත් යන කරුණු දෙකට ඇතුළත් වන විශේෂ පොහොසත්කමෙන් සහ ඒක දේශීය ඛවෙන් ඉහළ එහෙමුදු තර්ජනයට පාත්‍ර භූමියකි.

- ජෛවවිවිධත්වය - භෞමික, සමුද්‍රීය හා වෙනත් ජලජ පරිසර පද්ධති හා ඒවායේ කොටසක් වන සියලු පරිසර විද්‍යාත්මක සංකීර්ණ ඇතුළු සියලුම මූලාශ්‍ර වෙතින් එන ජීවීන් අතර විචල්‍යතාවයයි. ජීවි විශේෂ තුළ, ජීවි විශේෂ අතර සහ පරිසර පද්ධතීන්හි දක්නට ලැබෙන විවිධත්වය මෙයට ඇතුළත්ය.
- නිරිසාර භාවිතය - ජෛවවිවිධත්වයෙහි දිගුකාලීන බිඳ වැටීමකට තුඩු නොදෙන ආකාරයකින් සහ අනුපාතයකින් ජෛව විද්‍යාත්මක සංරචක භාවිත කිරීම සහ වර්තමාන සහ අනාගත පරපුරෙහි අවශ්‍යතා සහ අභිලාෂ සපුරාලීමට ඊට ඇති හැකියාව එමගින් ආරක්ෂා කර ගැනීම.
- නිරිසාර සංවර්ධනය - සොබා දහම හා ස්වාභාවික සම්පත් භුක්ති විඳීමට අපට මෙන් අයිතියක් මතු පරපුරට ද ඇත. එබැවින් ඔවුන්ට සිය අවශ්‍යතා හා අභිලාෂ ඉටුකර ගැනීමට ඉඩ සලසන්නාවූ ජාතික සංවර්ධනය.
- දේශීය ජනතාව - ස්භාවික සම්පත් සමඟ බද්ධ වූ ක්‍රියාකාරකම් ඇති, මුතුන් මිත්තන්ගේ බැඳීම සහ විශ්වාස මත ජීවිතය ගත කරන, සුවිශේෂී සාමාජයීය සහ සංස්කෘතික ලක්ෂණ පෙන්වන සහ යම් ප්‍රදේශයන් තම අනන්‍යතාවය හා බද්ධ වී ඇති ජනතාව.
- දේශගුණ විපර්යාස - මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා ලෝක දේශගුණයේ ඇතිවන වෙනස්කම්, විශේෂයෙන් ගෝලීය උෂ්ණත්වය වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවය. මෙම වෙනස්වීම පරිසර පද්ධතිවලට දැඩි බලපෑමක් ඇති කරයි. දේශගුණය වෙනස්වීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුති රාමුව සහ එම ආයතනයේ කියොතො ගිවිසුම, දේශගුණයේ වෙනස්කම් ඇති කෙරෙනැයි සිතන ක්‍රියාකාරකම් වැළැක්වීම මගින් එවැනි දේශගුණ විපර්යාස ඇතිවීමේ සීඝ්‍රතාවය අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කරයි.
- හීල සහ හරිත මූල්‍ය ක්‍රම සහ බැඳුම්කර - ගොඩබිම (හරිත) සහ සාගරය (හීල) ඇති පරිසර පද්ධතීන් මුල්කර ගෙන එම පරිසර පද්ධතීන්හි ධරණීය බව ස්ථාපිත කරනුයේ සිදුකරන සංරක්ෂණ, ප්‍රතිස්ථාපන සහ ඥානවන්ත භාවිත හඳුන්වාදීමේදී මෙම පරිසර පාදක කරමින් සිදුකරන ආයෝජන, මූල්‍ය ගනුදෙනු, ණය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය හර සහ බැර.
- පාරම්පරික දැනුම - යම් නිශ්චිත භූගෝලීය සීමාවන් තුළ හෝ ප්‍රදේශයක ජීවත්වන ජනතාව, සිය සාම්ප්‍රදායික හා උපද්‍රවන මගින් දරා සිටින දැනුම් සම්භාරය එකී භූගෝලීය සීමාවලින් දැක්වෙන ප්‍රදේශයන්ට සහ ජනතාවට හෝ යම් ප්‍රජා කණ්ඩායමකට අයත් දැනුම වේ.

- පාරිසරික පද්ධති - ජීවී ප්‍රජා සංකීර්ණයන් සහ එම සංකීර්ණයන් ජීවත්වන අජීවී පරිසරය අතර පවතින අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සියල්ල එකට ගත්කළ එය පරිසර පද්ධතියකි.
- පූර්වාරක්ෂක මූලධර්මය - කිසියම් ක්‍රියාකාරකමක් නිසා සම්පූර්ණ වශයෙන් නක්සේරු කළ නොහැකි තරමේ උග්‍ර පාරිසරික අවදානමක් ඇතිවීමේ විභවයක් පවතින විට (උදා- කාලය, මුදල් හෝ තොරතුරු හිඟකම නිසා) එම අස්ථිර බව විසඳීමට පෙර එම ක්‍රියාකාරකම තහනම් කිරීමට හෝ සීමා කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය යන මූලධර්මය.
- ප්‍රතිලාභ - ස්වභාවධර්මයෙන් දායාද කරන ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක ප්‍රතිලාභයන්. මානවයාගේ යහපැවැත්වීම ස්ථිර කරන ප්‍රතිලාභයන් මෙන්ම (පාරිසරික සේවා) රෝගකාරක සහ ස්වභාවික විපත් වැනි සෘණාත්මක ප්‍රතිලාභ ද තිබේ.
- ප්‍රතිෂ්ඨාපන - පිරිනුණු පරිසර පද්ධතියක් නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කර පෞච්චික විවිධත්වය සහ පරිසර සේවාවන් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වේතනාන්විත ක්‍රියාකාරකම්.
- යොමු කාරක - සෘජුව හෝ වක්‍රව ස්වභාව ධර්මයේ වෙනස්කම් කරන, මානව වත්කම් වලට බලපාන සහ සොබාදුම් මානාව ගෙන් මානවයාට ලැබෙන සේවාවන් වෙනස් කරන ප්‍රධාන සාධක.
- ස්වාභාවික ප්‍රාග්ධනය - වටිනා භාණ්ඩ සහ සේවාවන් විශාල සංඛ්‍යාවක් ලබා දෙන්නා වූ ජල, වායු, පාංශු සහ පෞච්චික ගෝලයෙන් ලබාගන්නා වත්කම් සංචිතය වේ.
- සුධිරණිය - මානවයාගේ, අනෙකුත් සත්ත්ව විශේෂවල සහ පරිසර පද්ධතියේ තුල්‍යාත්මක බව රෝගී තත්ත්ව සහ ව්‍යාධිකාරකයන් පැතිරීම වැළැක්වීම අවම කිරීම වේ.
- සංඛ්‍යාතගත ලෙස අනුක්‍රමික ජානමය තොරතුරු - සංඛ්‍යාතගත ක්‍රමවේද ඔස්සේ ඩී. එන්. ඒ., ආර්. එන්. ඒ., ප්‍රෝටීන සහ ජීවී ක්‍රියාකාරීත්වයන් නිසා ඇතිවන සංඝටකවල තොරතුරු සහ එම කොටස් නිෂ්පාදනය කළ හැකි ක්‍රමවේද ගබඩා කර තැබීම සහ බෙදා ගැනීම උදෙසා ඇති කරන ලද තොරතුරු පද්ධති.
- සංවේදීතාව - රසායනික, භෞතික, ජලජ හෝ ජීව විද්‍යාත්මක පීඩනයක් යොදන විට වෙනස් වීමේ සම්භාවිතාව.
- ඥානවන්ත භාවිතය - ධරණිය සංවර්ධන සන්දර්භය තුළ ස්වභාවික සම්පත් සහ ඒවා ලබාගන්නා පරිසර පද්ධතීන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයට සෘණාත්මක බලපෑමක් ඇති නොවන සේ මානවයා විසින් විවික්ෂණ ලෙස සම්පත් භාවිතය.

ඇමුණුම 1

අදාළ ප්‍රතිපත්ති ලැයිස්තුව

- සංචාරක ප්‍රතිපත්තිය, 2024
- ජාතික දේශගුණික විපර්යාස ප්‍රතිපත්තිය, 2023
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ජල සම්පත් ප්‍රතිපත්තිය, 2023
- පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2022
- තිරසාර සංවර්ධනයක් ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ උපායමාර්ගය, සංවර්ධිත ශ්‍රී ලංකාව, 2020
- සාම්ප්‍රදායික දැනුම සහ භාවිතයන් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග, 2020
- ජීව විද්‍යාත්මක ද්‍රව්‍ය සඳහා ප්‍රවේශය සහ සාධාරණ සහ සාධාරණත්වය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2020
- ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර පරිභෝජනය සහ නිෂ්පාදනය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2019
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික බලශක්ති ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග, 2019
- ජාතික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය, 2019
- ප්‍රතිපත්ති සහිත වෙරළ කලාපය සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ සැලැස්ම, 2019
- ජාතික භෞතික සැලසුම් ප්‍රතිපත්තිය සහ සැලැස්ම, 2017 – 2050
- ශ්‍රී ලංකාවේ ආක්‍රමණශීලී ජීවි විශේෂ (IAS) පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, 2016
- ජාතික දේශගුණික විපර්යාස ප්‍රතිපත්තිය, 2012
- ජාතික ජෛව සුරක්ෂිතතා ප්‍රතිපත්තිය, 2011
- ජාතික ජෛව තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය, 2009
- ධීවර අංශය සඳහා පිරිසිදු නිෂ්පාදන පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ උපායමාර්ගය, 2008
- පිරිසිදු නිෂ්පාදන පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ගය, 2008
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය, 2007
- ජාතික කෘෂිකර්ම ප්‍රතිපත්තිය, 2007
- තෙත්බිම් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2006
- වනජීවී සංරක්ෂණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2006
- ජාතික ජල පෝෂක කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය, 2004
- ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තිය, 2003 සහ 2022
- ජාතික වන ප්‍රතිපත්තිය, 1995
- කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ තිරසාර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය